

Oudegracht 65  
3511 AD Utrecht  
tel: (030) 2317189  
fax: (030) 2311922  
rooierat@rooierat.nl  
www.rooierat.nl

## VERS VAN DE PERS

- Historical Materialism 16.3. Research in critical marxist theory. Brill, 2008, € 14,-
- G. Agamben. The Man Without Content. Stanford UP, 2008, € 20,35
- U. Beck. Die Neuvermessung der Ungleichheit unter den Menschen. Suhrkamp, 2008, € 7,40
- P. Bescherer en K. Schierhorn (red.). Hello Marx. VSA, 2008, € 16,75
- B. Brecht, e.a. Kuhle Wampe oder Wem gehört die Welt? (dvd). Suhrkamp, 2008, € 21,-
- H. Diepenmaat. Een filosofie van de maatschappelijke praktijk. Jan van Arkel, 2008, € 35,-
- R. Doom (red.). Conflict en ontwikkeling. Academia, 2008, € 29,-
- R. Florida. Who's Your City? Basic Books, 2008, € 22,95
- B. Groys. Total Enlightenment. Conceptual Art in Moscow 1960-1990. Hatje Cantz, 2008, € 31,60
- B. Groys en P. Weibel. Thinking in loop (dvd). Hatje Cantz, 2008, € 26,30
- R. Janssen, e.a. Armoede de baas!? Sociale Alliantie & St. CluP, 2008, € 10,-
- D.J. Korf. Geloof en geluk. Ger Guijs, 2008, € 20,-
- K. van het Reve. Verzameld werk I. Van Oorschot, 2008, € 39,-
- A. Stufkens (red.). Joris Ivens. (met 5 dvd's). Schuyt & Co./ Just Publishers, 2008, € 49,95
- J. Vrancken, e.a. Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2008. Acco, 2008, € 35,50
- S. Wagenknecht. Wahsinn mit Methode. Edition Ost, 2008, € 15,80

## Monitor Racisme & Extremisme

### Extreem-rechts

Wilders is extreemrechts. Dat was een kleine maand geleden te horen in diverse media en lokte een aantal sterk uiteenlopende reacties uit. In dezelfde berichtgeving was te lezen over de sterk toegenomen islamofobie in Nederland en een vertienvoudiging van neonazi-activisten in de afgelopen vier jaar. Het zijn slechts enkele conclusies uit de onlangs verschenen *Monitor racisme & extremisme*.



De monitor, die sinds 1997 verschijnt, is een project dat wordt gedragen door de Anne Frank Stichting en de Universiteit Leiden. In de achtste monitor wordt er aan een breed scala van onderwerpen aandacht besteed die gerelateerd zijn aan racisme en extremisme, zoals bijvoorbeeld islamofobie of het optreden van justitie. Het doel van de monitor is om een bijdrage te leveren aan de bestrijding van racisme, extremisme en antisemitisme. Dit door inzicht te bieden in de problematiek, de ontwikkeling op lange termijn en door suggesties te doen voor oplossingen.

Dat klinkt als een hele mond vol, maar laat zich aan de hand van enkele voorbeelden verduidelijken. Traditioneel gezien wordt er in het onderzoek volop aandacht besteed aan extreemrechts en racistisch geweld en wordt er minutieus bijgehouden wat er elk jaar weer gebeurd. Van bekladding en vernieling tot mishandeling en bedreiging. Op zich zijn deze cijfers niet heel interessant, maar de langjarige trend die er uit af te leiden is, is dat des te meer. Ook wanneer het gaat om georganiseerd extreemrechts wordt niet alleen de huidige stand van zaken uit de doeken gedaan, deze wordt ook in een breder kader geplaatst. Zo valt uit het onderzoek van de monitor af te leiden dat extreemrechts electoraal gezien

niet zo veel meer voorstelt; alle extreemrechtse partijen zijn verdwenen of staan onder druk. Actiegroepen en losse groeperingen hebben daarentegen een sterke groei doorgemaakt, van ultra-nationalistisch tot openlijk neo-nazistisch. Van de kant van justitie wordt opgetreden, maar vaak halfslachtig of zonder succes. Ook dit is een terugkerend fenomeen.

Naast deze vaste elementen, die tot de kern van de monitor behoren, is er aandacht voor een breed scala aan verwante onderwerpen. Dat is nu juist wat deze publicatie zo interessant maakt. Zo wordt er stil gestaan bij de schaduwkanten van het antiterrorismebeleid. Door de dreiging van aanslagen hebben veiligheidsdiensten zich in de beleving van het grote publiek ontwikkeld van een noodzakelijk kwaad naar een noodzakelijk goed. Hoe ver willen we echter gaan met nieuwe bevoegdheden voor deze diensten?

Het gevaar van een eenzijdige focus op moslims ligt hierbij op de loer, zoals ook andere deelstudies laten zien. Zo is de respons op extremisme niet zelden een aangelegenheid die primair op (jonge) moslims gericht is. In een praktijkvoorbeeld uit Rotterdam komt dit uitgebreid aan bod. Daarmee wordt tegelijkertijd duidelijk wat 'Nederland tegen terrorisme' nou eigenlijk inhoudt. Wellicht de meest interessante bijdrage in de monitor bestaat uit een analyse van Geert Wilders' PVV. Hierin wordt nagegaan in hoeverre de PVV een extreemrechtse partij is. Kenmerkend voor extreemrechts is een positieve oriëntering op het 'eigene', een afkeer van het 'vreemde' en een hang naar het autoritaire. Deze punten keren allen bij de PVV terug.

Ook de vraag of de uitlatingen van Wilders discriminerend en strafbaar zijn komt aan de orde. Of Wilders en de PVV de wet hebben overtreden met hun uitspraken is moeilijk na te gaan; vreemd genoeg is justitie ondanks een veelvoud aan aanklachten niet tot vervolging overgegaan. Volgens experts zou het echter zeer goed kunnen dat Wilders (veelvuldig) de wet heeft overtreden. Hier lijkt de balans tussen het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht

## TIP

### Rood Verzetsfront



Nederland werd in de jaren 70-80 van de vorige eeuw geconfronteerd met groepen die een gewelddadige omverwerping van de bestaande politieke orde nastreefden. Het boek *Rood Verzetsfront* is een historische reconstructie, gezien vanuit het perspectief van de sympathisanten van de RAF in Nederland. Gebaseerd op interviews met ex-leden van het Rood Verzetsfront, geheime documenten van de BVD, de CRI en de Oost-Duitse geheime dienst Stasi, biedt dit boek een spannende inkijk in de keuken van het politieke activisme van die jaren.

Paul Moussault (red.) en Jan Lust, *Rood Verzetsfront, Aanzetten tot stadsguerrilla in Nederland, Papieren Tijger*, 2009, € 25,-

op vrijwaring van discriminatie verstoord. Ook hier zijn mensen uit de moslimgemeenschap de dupe. Door de wetenschappelijke onderbouwing zijn de meeste signaleringen en conclusies waardevol en veelal relevant. Dat maakt deze publicatie interessant voor eenieder die wil weten hoe Nederland er voor staat op het gebied van racisme en extremisme.

### Wouter Hiemstra

Jaap van Donselaar en Peter Rodrigues, Peter (red.), *Monitor Racisme & Extremisme 8e Rapportage*, Pallas Publications, 2008, € 20,-

'Would a man living in Los-Angeles understand what a seagull is? Would he know about the ants there in the grass? Would the ants in the grass understand what the man's Volvo is? Do they know you can't buy Pepsi in aluminium or glass?'

Negativland 'Aluminium or glass: the memo'

## Bubbels

Ik kan voor 10 euro naar Berlijn, als ik vloek breekt er iets (wat dat in GODsnaam mag betekenen), ik kan door enkele tientallen euro's te geven de meeste wilde diersoorten redden en tegelijk de meest vreselijke ziektes bestrijden, ik kan een vest kopen voor de helft van mijn maandloon en vrouwen aantrekken die nog magerder zijn dan de inhoud van de deobus die het flikt in luttele seconden.

Onzin? Misschien. Maar het zijn allemaal doodgewone reclameberichten die je dag-in-dag-uit kan bewonderen door geheel Utrecht. Reclame is een vast onderdeel van ons leven geworden, het is het schreeuwende behang van onze stadsmuren. Geëvolueerd van papyrus uit het oude Egypte tot busposters die zichzelf noodgedwongen afwisselen met de poster van de concurrent. Achter deze basiszuil van onze consumptiemaatschappij struikelen duizenden gladde 'creative' professionals over hoe ze de mensen moet bereiken. Maar duizenden slappe slagzinnen, anorexiamodelen en glanzende nephamburgers hebben nog steeds geen verandering kunnen brengen. Reclame is doodgewoon SAAI.



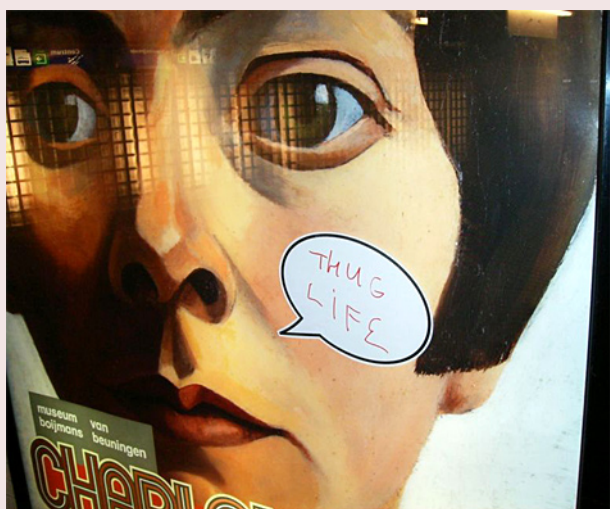
Dit alles moet door het hoofd van de jonge kunstenaar Ji Lee zijn gegaan toen hij met zijn plan kwam om de saaiheid van de reclame om zich heen te gebruiken door er simpele 'bubbels' op te plakken. Nadat er 15.000 stripballonnen door heel New York waren geplakt, begon het project zich al gauw over de rest van de wereld te verspreiden. De kracht van het project zit hem dan ook in het feit dat het gebruik maakt van de creativiteit van de mensen in de stad! Een werkelijke bubbelaar zal (op enkele geniale invallen daargelaten) dan ook niet een bubbel ingevuld opplakken. En dat is de essentie van het project. In de woorden van Ji Lee: "Het gaat niet om de kwaliteit van de expressie, maar de

expressie zelf". Reclame wordt omgetoverd tot een publiek domein voor de speelsheid van de stadsbewoners.

Recentelijk is het project overgewaaid naar Nederland. Na een kickoff in Amsterdam is ook Utrecht al enkele malen bedolven onder de uitdagende praatwolkjes. De Rooie Rat ondersteunt het project door de bubbels te verkopen voor 0,15 cent per stuk. En de winkel heeft om mensen alvast te inspireren het boek *Talk back* van Ji Lee met daarin een verzameling van de creatiefste Bubbels! in huis gehaald. In *Talk Back* tref je ook een paar oefenbubbels aan.

Maar onthoud dat er een reden is dat Ji Lee in een kerstmankostuum de pers te woord staat over dit project. Publiek domein of niet, bubbels zijn verboden en een fatsoenlijke boekwinkel als de Rooie Rat zal mensen dan ook nooit aanraden om de bubbels op te plakken.

De taak van de bubbelaar is een harde en eenzame taak. Als een vigilante van humor verspreidt hij of zij de stripwolkjes, om zich bij elk reclamebord enorm in te houden geen eigen grap te plaatsen. Maar als de volgende dag een schilderij van Charley Toorop je 'thug life' toe roept, dan weet je weer waar je het voor doet.



**Bas**

Meer informatie:

[thebubbleproject.com](http://thebubbleproject.com) - De officiële site van The Bubble Project

[www.thebubbleproject.nl](http://www.thebubbleproject.nl) - De Nederlandse versie

[talkbackbook.com](http://talkbackbook.com) - Meer informatie over het boek *Talk Back*

# De laatste kolonie van Afrika

De voorgeschiedenis van de samenstellers van het boek *International Law and the Question of Western Sahara*, het International Platform of Jurists for East Timor (IPJET) is een interessante. In november 1991, op de begraafplaats van Santa Cruz in Dili, de hoofdstad van Oost Timor, doodden militairen van het Indonesische bezettingsleger 450 voornamelijk jonge Oost Timorezen. Beelden van het bloedbad gaan de wereld over en een groep juristen en specialisten besluit te gaan werken aan het stoppen van de bezetting van Oost Timor en de voorbereiding voor het uitvoeren van het recht op zelfbeschikking. In 2002 vond er op Oost Timor een referendum plaats over autonomie of onafhankelijkheid van Indonesië. De bevolking koos massaal voor onafhankelijkheid. IPJET, inmiddels bestaande uit 650 leden uit 85 verschillende landen en gebieden, verlegde toen haar aandacht naar een andere preciaire internationale kwestie rond zelfbeschikking; de door Marokko bezette Westelijke Sahara.

In dat deel van de Sahara bestaat een bijna vergeten conflict, dat ondanks internationale bemoeienis, ook door Nederlandse diplomaten, voortduurt. Even een korte opfrisser: in 1975 geeft Spanje haar honderdjarige koloniale overheersing over de Westelijke Sahara op na internationale druk en veranderingen in Spanje zelf (afbraak van het dictatoriale regime na de dood van

Franco). Marokko annexeert mano militaritara het gebied. Met de zogenaamde Groene Mars brengt ze vervolgens 350.000 Marokkaanse burgers het gebied in, creëert 180.000 vluchtelingen die tot op de dag van vandaag in kampen in onder andere Algerije verblijven. Marokko lapt VN-resoluties over een referendum over zelfbeschikking al 33 jaar aan haar laars. Het Internationaal Gerechtshof verwierp al net zo lang geleden claims van Marokko en Mauritanië op de Westelijke Sahara.

De studie van IPJET laat experts uit alle delen van de wereld aan het woord om bijvoorbeeld de verbluffende parallellen met Oost Timor te belichten en de economische betekenis van 'de 266.000 vierkante kilometer woestijn' te duiden. In het gebied zijn fosfaatmijnen en met name de visgebieden voor de Saharaanse kust, waar ook Nederlandse vissersvloeden met EU-Marokkaanse toestemming feitelijk illegaal Saharaanse vis weghalen, spelen een belangrijke economische rol in het conflict. Ook deze preciaire kwestie heeft raakvlakken met de touwtrekkerij rond de olie- en gasreserves voor de Oost Timorese kust, die overigens zijn ingepikt door een derde partij, Australië.

Polisario, de gewapende bevrijdingsbeweging van de West-Saharanen, die de vluchtelingenkampen in Algerije runnen en al jaren een wapenstilstand met het Marokkaanse leger instandhouden,

komt ook uitgebreid aan bod. Zij is één van de partijen die met de voorwaarden voor het referendum, de volkstelling, akkoord moet gaan. De Marokkaanse regering blijft echter dwarsliggen over wie wel en niet zou mogen deelnemen aan zo'n referendum.

De bijdragen over zelfbeschikking, waar deze aan zou moeten voldoen en hoe de internationale instituten omgaan met de optie van zelfbeschikking, zijn erg interessant. Zeker gezien in het licht en het tempo waarin staten tegenwoordig ontstaan, zoals bijvoorbeeld een hopeloos corrupte boevenstaat als Montenegro. En neem Bosnië of Kosovo, die zonder EU-infuus niet kunnen leven, zichzelf niet eens kunnen besturen. Zelfbeschikking zou geen politiek besluit moeten zijn, maar een onafhankelijke keuze van de bevolking, onder voorwaarde van verschillende opties en volledige vrijheid van deelname van alle politieke kleuren. Dat geldt voor onder andere West-Papua, Baskenland, Palestina en voor de laatste kolonie van Afrika, de Westelijke Sahara.

*Jeroen Bosch*

Karin Arts en Pedro Pinto Leite (red.), *International Law and the Question of Western Sahara*. Uitgegeven door het International Platform of Jurists for East Timor (IPJET), 2007, € 25,-

## VRAGEN AAN KLANTEN

### "Ik mis alleen een tafel waar je een kop koffie kunt drinken"

#### Wie ben je?

Ik ben Jan de Kievit en werk als docent bij de lerarenopleiding maatschappijleer van de Hogeschool van Amsterdam. Voor die tijd was ik onder andere ontwikkelingswerker in Bangladesh en – in de omstreken jaren tachtig - coördinator van het Chili Komitee Nederland. Die ervaringen en betrokkenheid bij het streven naar een rechtvaardiger wereld werken door in mijn onderwijs met vakken als sociologie, democratie, culturele antropologie en ontwikkelingsproblematiek. Naast mijn baan ben ik al jaren kernredactielid van het Nederlandstalige Latijns-Amerikatijdschrift *LA Chispa* (voorheen *Alerta*) en schrijf ik over politieke onderwerpen.

#### Waarom de Rat?

Ik kwam voor het eerst bij de Rat in de jaren zeventig, maar toen kocht ik vooral boeken bij Van Gennep in Amsterdam. Sinds die winkel niet meer bestaat en ik in 1988 naar Utrecht verhuisde, ben ik vaste klant van de Rat. In geen boekwinkel in Nederland kan ik zoveel vinden over mijn belangstellingsgebieden en als achtergrond voor mijn lessen, *LA Chispa* en andere publicaties. Vaak stuit ik op boeken die nergens anders in Nederland te

koop zijn. Ook bestel ik regelmatig boeken – vooral over Latijns-Amerika – bij de Rat die ik op andere wijze op het spoor ben gekomen. Vaak is dat voor de winkel aanleiding om die boeken in voorraad te nemen. Soms zie ik wel tien nieuwe boeken die ik allemaal zou willen lezen, maar probeer me dan een beetje in te houden. Bij de Rat voel ik mij thuis. Het is een heerlijke plek om rond te kijken en een praatje te maken over nieuwe boeken en politieke ontwikkelingen. Ik mis alleen een tafel waar je een kop koffie kunt drinken.

#### Wat lees je?

Ik lees voornamelijk boeken over maatschappij, politiek en geschiedenis, aan literatuur kom ik eigenlijk alleen in vakanties toe. Boeken die ik de laatste tijd bij de Rat heb gekocht zijn *The Pinochet Regime* van Carlos Huneeus, een zeer degelijke, maar wat eenzijdige studie over de Chileense dictatuur (ik heb het gerecenseerd in *LA Chispa*) en *Populist Radical Right Parties in Europe* van Cas Mudde. Dat laatste boek plaatst de in Nederland vaak op nogal provinciale wijze beschouwde verschijnselen in breder perspectief en geeft de relatie van die partijen met democratie aan. Het zal duidelijk zijn: de Rat is onmisbaar en moet blijven, zeker nu er een soort heksenjacht op links is geopend!